

Betänkandet SOU 2017:95: Ett land att besöka

Myndigheten för kulturanalys har beretts möjligheten att lämna synpunkter på utredningen *Ett land att besöka, En samlad politik för hållbar och växande besöksnäring* (SOU 2017:95). Kulturanalys anser att utredningens betänkande är omfattande och välskrivet, men att förslag om statistik och analys är övergripande och bitvis otydligt. Det statistiska och analytiska underlaget hade kunnat stärkas genom att involvera myndigheterna Tillväxtanalys, Trafikanalys och Kulturanalys i arbetet.

Sammanfattande synpunkter

- Kulturanalys tillstyrker utredningens förslag om en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring, inrättandet av ett nationellt besöksnäringforum samt en stärkt myndighetssamordning. Branschföreträdare bör vara representerade.
- I frågor rörande statistik, analys, effektmätningar och utvärderingar bör Tillväxtanalys, Trafikanalys och Kulturanalys ha en central roll.
- Kulturanalys tillstyrker utredningens förslag att formulera övergripande mål, men för uppföljning, utvärdering och politikutveckling behöver utredningens förslag på mål preciseras och konkretiseras i utvärderingsbara delmål.
- Kulturanalys bedömer att det statistiska underlaget för politikutveckling inom turism- och besöksområdet behöver stärkas. Ett utvecklingsarbete av statistik bör beakta inkvarteringsstatistik, resor (inkl. resmål och säsongvariationer), befintlig registerstatistik samt alternativa och kompletterande data.
- Kulturanalys bedömer att turismeffektsberäkningar bör utvecklas så att de belyser svensk turismkonkurrenskraft samt möjliggör beräkningar på nationell, regional och kommunal nivå. Turismatelliträkenskaper bör tas fram som inkluderar turismens import- och exportvärden, regionala turismräkenskaper, kommunala skattningar på antal turismårsarbetskrafter per kommun samt med beaktande av den säsongvariation som finns i arbetskraften.
- Kulturanalys ser behov av metodutveckling när det gäller turismeffektberäkningar vid större evenemang. Beräkningsunderlag och utvärderingsmetoder rörande större evenemang är otillräckliga vilket innebär osäkerheter på nationell, regional och kommunal nivå vid konsekvensanalyser och effekttvärderingar.
- Kulturanalys anser att analyserna rörande kompetensförsörjning och tillväxtmöjligheter behöver utvecklas med fokus på produktivitet i besöksnäringen, områden med arbetslöshet, möjligheter för nyanlända, risker för konkurrens- och utträngningseffekter i relation till mer högproduktiva och kapitalintensiva branscher. Mot bakgrund av detta bör en samlad bedömning göras av behoven av produktivitetsökning i besöksnäringarna och hur detta bidrar till att BNP per capita växer.
- Kulturanalys delar utredningens bedömning att kultur är av betydelse för turism. Kulturanalys anser att statistiska underlag och fördjupade analyser

förutsätter särskild statistik- och analyskompetens och att Tillväxtanalys och Kulturanalys ges ett tydligare mandat.

- Kulturanalys efterlyser förtydligade förslag på hur kulturturismen kan utvecklas med stöd av utvärderingar och anser att utvärderingar inte bör göras av främjandemyndigheter utan av analys- och utvärderingsmyndigheterna Tillväxtanalys och Kulturanalys.

En samlad politik

Kulturanalys tillstyrker utredningens förslag att formulera övergripande mål, en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring, inrättandet av ett nationellt besöksnäringforum, ett sekretariat vid Regeringskansliet samt att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att samordna det främjande myndighetsarbetet. Det är vidare viktigt att branschföreträdare representeras i relevanta sammanhang. Statskontoret har i en rapport publicerad 2018 visat att nationella strategier stödjer insatser eller program som riktas till både offentliga och privata aktörer.

För att underlätta uppföljning, utvärdering och politikutveckling behöver utredningens förslag på övergripande mål preciseras ytterligare och konkretiseras i utvärderingsbara delmål. När det gäller frågor rörande statistik, beräkningar, analyser, utvärdering och effektmätningar anser Kulturanalys att Tillväxtanalys, Trafikanalys och Kulturanalys bör ha en central roll.

Turismstatistik och turismeffektanalyser

Kulturanalys bedömer att det statistiska underlaget för politikutveckling inom turism- och besöksområdet behöver förstärkas. Kulturanalys ser fördelar med att turismstatistiken knyts närmare analysverksamhet och statistik om företagande (individ- och företagsdatabasen, IFDB). Ett utvecklingsarbete av statistik bör beakta inkvarteringsstatistik, resor (inkl. resmål och säsongsvariationer) befintlig registerstatistik samt alternativa och kompletterande data (mobildata, betalkortsdata).

Kulturanalys bedömer att de turismeffektsberäkningar som idag görs av SCB på uppdrag av Tillväxtverket kan utvecklas så att det blir möjligt att belysa svensk turismkonkurrenskraft samt möjliggör beräkningar på regional och kommunal nivå. Med stöd i OECD:s rekommendationer bör turismstatistiska räkenskaper tas fram som också inkluderar turismens import- och exportvärden, regionala turismräkenskaper, kommunala skattningar på antal turismårsarbetskrafter per kommun samt med beaktande av den säsongsvariation som finns i arbetskraften, så att måttet på årsarbetskrafter avspeglar hela året. Tillväxtanalys rapporter på området utgör en utgångspunkt för ett sådant utvecklingsarbete.

Kulturanalys anser också att turismeffektberäkningar vid större evenemang och stora möten bör utvecklas i linje med OECD:s rekommendationer. I dagsläget är beräkningsunderlagen och utvärderingsmetoder rörande större evenemang otillräckliga vilket innebär osäkerheter på regional och kommunal nivå vid konsekvensanalyser och effekttvärderingar. Exempelvis utelämnas ofta undanträngningseffekterna av ett evenemang. För att stärka beslutsunderlag på nationell, regional och kommunal nivå behövs riktlinjer för evenemangseffektberäkningar. Kulturanalys bedömer att Tillväxtanalys har goda

förutsättningar att ta fram och kommunicera rekommendationer för effektberäkningar av större evenemang.

Analys av kompetensförsörjning och turismens tillväxtmöjligheter

I utredningen diskuteras besöksnäringens kompetensförsörjning. Kulturanalys delar bedömningen att detta är en central fråga. Utan kompetensförsörjning kan inte branschen växa. Kulturanalys anser att analyserna i dessa frågor bör utvecklas med fokus på frågor som produktivitet i besöksnäringen, områden med arbetslöshet, möjligheter för nyanlända, risker för konkurrens- och utträngningseffekter i relation till mer högproduktiva och kapitalintensiva branscher (råvaruindustri, tillverkningsindustri, byggsektorn, etc.) eller delar av tjänstesektorn som har högre utbildningsnivå. Kulturanalys efterlyser en samlad bedömning av behoven av produktivitetsökning i besöksnäringarna och hur detta bidrar till att BNP per capita växer.

Kulturanalys efterlyser också en stärkt regional analys med fokus på delområden inom besöksnäringen och förutsättningar för olika regioner och delar av Sverige. Regionala analyser bör belysa såväl efterfrågesidan (turism-/besöksintresse) som möjligheter/begränsningar till regional kompetensförsörjning och tillgången till arbetskraft.

Kulturturism

Kulturanalys delar utredningens bedömning att kultur är av betydelse för turism. Kulturanalys har inga synpunkter på de främjandeförslag och myndighetssamarbeten som utredningen föreslår. Kulturanalys anser dock att statistiska underlag och fördjupade analyser förutsätter särskild statistik- och analyskompetens och med fördel kan göras av analysmyndigheterna inom de näringspolitiska och kulturpolitiska områdena (Tillväxtanalys, Kulturanalys). Samordnad statistikinsamling och analys innebär högre statistik kvalitet och lägre kostnader jämfört med parallella datainsamlingar och fördelning av analysresurser på ett flertal myndigheter.

Kulturanalys efterlyser också förtydligade förslag på hur politik rörande kulturturism kan utvecklas med stöd av utvärderingar och anser att sådana inte bör göras av främjandemyndigheter utan av analys- och utvärderingsmyndigheterna Tillväxtanalys och Kulturanalys. Här finns möjligheter till samordnade lösningar.

Kulturanalys rekommenderar också att åtgärder för att främja kulturturism genomförs på ett sätt att åtgärderna blir tillgängliga för utvärdering och effektmätning.

Kulturanalys vill också framföra att myndigheten sedan flera år genomför besöksräkningar och publikundersökningar i samverkan med flertalet kulturinstitutioner och med relevans för turismpolitik. Besöksstatistiken och publikundersökningarna kompletterar turismstatistiken.

Sverker Härd
Direktör

Fredrik Junkka
Utredare